

Załącznik
do Uchwały Nr LV/.../2023
Rady Miejskiej Rydzyny
z dnia 25 kwietnia 2023r.

PROGRAM

WSPIERANIA RODZINY

W GMINIE RYDZYNA

NA LATA 2023-2025

Spis treści

I.	WSTĘP	3
II.	UZASADNIENIE WPROWADZENIA PROGRAMU	3
III.	DIAGNOZA SYTUACJI DEMOGRAFICZNEJ I SPOŁECZNEJ W GMINIE RYDZYNA	4
IV.	ADRESACI PROGRAMU	91
V.	ANALIZA SZANS, ZAGROŻEŃ, MOCNYCH ORAZ SŁABYCH STRON GMINY RYDZYNA W ZAKRESIE WSPIERANIA RODZIN	101
VI.	CELE PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY I HARMONOGRAM DZIAŁAŃ	13
VII.	ZAKŁADANE REZULTATY	15
VIII.	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU	135
IX.	MINITORING I EWALUACJA PRGRAMU	135
X.	ZAKOŃCZENIE	13

I. WSTĘP

Program Wspierania Rodziny w Gminie Rydzyna na lata 2023 – 2025 jest dokumentem opartym na przepisach ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która w art. 176 pkt 1 zawiera zapis o opracowaniu i realizacji, w ramach zadań własnych gminy, trzyletnich gminnych programów wspierania rodziny.

Lokalne samorządy odpowiadają za stworzenie oraz funkcjonowanie systemu opieki nad dzieckiem i rodziną.

Rodzina jest podstawową i najważniejszą komórką społeczną, stanowi naturalne środowisko wychowawcze, kształtujące ludzką tożsamość, system wartości, postawy i wzorce zachowań. Rodzina funkcjonująca w prawidłowy sposób zaspokaja wszystkie potrzeby swoich członków – począwszy od podstawowych, czyli fizjologicznych, poczucia bezpieczeństwa, poprzez potrzebę przynależności, uznania i szacunku, aż po stwarzanie odpowiednich warunków do samorealizacji i osobistego rozwoju.

Program Wspierania Rodziny w Gminie Rydzyna na lata 2023 – 2025 jest kontynuacją działalności prowadzonej w latach ubiegłych, a do jego głównych założeń należy przede wszystkim tworzenie warunków sprzyjających prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny poprzez rozwijanie systemu profilaktyki, wsparcia dzieci oraz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych z terenu Gminy Rydzyna.

W świetle założeń ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, działania instytucji i służb zobligowanych do pracy na rzecz dobra rodziny i dziecka, powinny być zintegrowane, ponieważ problemy występujące w rodzinie są złożone i wymagają współpracy interdyscyplinarnej. Bardzo ważnym jest też, aby odpowiednio zaprojektowane instytucjonalne formy wsparcia miały charakter pomocniczy, tj. uwzględniały zasoby własne rodziny, odbywały się przy jej aktywnym udziale, a przede wszystkim za jej zgodą.

Niniejszy Program ma na celu zbudowanie spójnego systemu pomocy rodzinie wykorzystując zasoby gminne.

II. UZASADNIENIE WPROWADZENIA PROGRAMU

Zgodnie z artykułem 176 pkt.1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, do zadań własnych gminy należy m.in. opracowanie i realizacja trzyletniego gminnego programu wspierania rodziny.

Zadania przewidziane do realizacji w Programie Wspierania Rodziny w Gminie Rydzyna na lata 2023-2025 są działaniami długofalowymi i stanowią kontynuację działalności prowadzonej w latach ubiegłych i są spójne z kierunkami działań przyjętych w szczególności w następujących aktach prawnych:

- ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. 2022, poz. 447 ze zm.),
- ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2021, poz. 2268 ze zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021r., poz. 1249), na mocy nowelizacji przepisów z dnia 9 marca 2023r, które wejdą w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia, określenie przedmiotu ustawy otrzymuje brzmienie: "o przeciwdziałaniu przemocy domowej",
- ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2023 r. poz. 165 ze zm.),
- ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r., poz. 1359 ze zm.),
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2020r. poz. 1329 ze zm.)

Program wpisuje się w następujące dokumenty strategiczne:

- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Rydzyna na lata 2021-2028,

- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Rydzyna na lata 2022 – 2026.

III. DIAGNOZA SYTUACJI DEMOGRAFICZNEJ I SPOŁECZNEJ W GMINIE RYDZYNA

Sytuacja demograficzna Gminy od kilkunastu lat pokazuje tendencję wzrostową. Systematycznie rośnie liczba mieszkańców, co związane jest z atrakcyjnością gminy do osiedlania się (bezpośrednia bliskość Leszna, dogodna komunikacja, odpowiednia infrastruktura).

Tabela 1. Stan ludności w gminie Rydzyna w latach 2020-2022 z podziałem na wiek

Podział struktury ludności	Liczba ludności		
	2020r.	2021r.	2022r.
Stan ludności ogółem, w tym:	9972	10185	10287
mężczyźni	4978	5080	5148
kobiety	4994	5105	5139
Osoby w wieku przedprodukcyjnym (14 lat i mniej) ogółem, w tym:	2022	2075	2023
mężczyźni	1052	1063	1060
kobiety	970	1012	963
Osoby w wieku produkcyjnym ogółem, w tym:	6242	6381	6509
mężczyźni (15-64 lata)	3338	3393	3439
kobiety (15-59 lat)	2904	2988	3070
Osoby w wieku poprodukcyjnym ogółem, w tym:	1708	1729	1755
mężczyźni	588	624	649
kobiety	1120	1105	1106

Źródło: dane GUS Bank Danych Lokalnych/Urząd MiG Rydzyna (2022)

Na obszarze funkcjonowania Powiatowego Urzędu Pracy w Lesznie na koniec grudnia 2022 r. stopa bezrobocia wyniosła: ogółem 2,6%, w mieście Lesznie 2,7%, w powiecie leszczyńskim 2,4%, natomiast według stanu na dzień 31.12.2022r. w województwie wielkopolskim wynosiła 2,9% , a w Polsce 5,2%.

Liczba osób bezrobotnych z terenu Gminy Rydzyna wykazuje tendencję spadkową. Wśród osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Lesznie w końcu 2022 roku 5,4% stanowili mieszkańcy miasta i gminy Rydzyna.

Tabela 2 Rynek pracy w gminie Rydzyna w latach 2020 – 2022

Bezrobocie rejestrowane	Liczba ludności		
	2020r.	2021r.	2022r.
Bezrobotni ogółem, w tym:	127	79	76
mężczyźni	47	24	25
kobiety	80	55	51

Źródło: dane GUS Bank Danych Lokalnych

W zakresie wzmocnienia rodzin i podnoszenia poziomu ich funkcjonowania, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rydzynie (MGOPS) ustalał uprawnienia i realizował wypłatę szerokiego zbioru świadczeń pieniężnych, w szczególności świadczeń rodzinnych, wychowawczych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego, stypendiów szkolnych, dodatków mieszkaniowych i energetycznych. Od 1 stycznia 2022 r., zgodnie z wprowadzonymi zmianami do rządowego programu „Rodzina 500+” zmieniły się zasady naboru wniosków o przyznanie świadczenia wychowawczego. Według nowych zasad, obsługę przyjmowania i rozpatrywania wniosków oraz przyznawania świadczenia wychowawczego przejął Zakład Ubezpieczeń Społecznych w miejsce dotychczasowych realizatorów programu.

W roku 2022 MGOPS realizował wypłaty świadczeń pieniężnych, które stanowiły część rządowej tarczy antyinflacyjnej mającej na celu zniwelowanie rosnących cen energii, gazu i żywności oraz wsparcie gospodarstw domowych w związku z trudną sytuacją na rynku paliw, w szczególności dodatków osłonowych, dodatków węglowych, dodatków dla gospodarstw domowych wykorzystujących inne źródła ciepła, dodatków elektrycznych.

Tabela 3. Środki finansowe wydatkowane przez MGOPS na pomoc mieszkańcom gminy w latach 2020-2022

Wielkość wydatków w zł	2020r.	2021r.	2022r.
Środki finansowe ogółem, w tym:	17.975.416	18.665.293	17.708.345
wydatki pokryte ze środków własnych gminy	1.128.671	1.361.822	1.661.143
wydatki pokryte z dotacji zewnętrznych	16.846.745	17.303.471	16.047.202

Źródło: dane MGOPS w Rydzynie

Celem pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie sami pokonać. Pomoc społeczna wspiera rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienia im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka. Według ustawy o pomocy społecznej, ubóstwo to stan poniżej kryterium dochodowego uprawniającego do korzystania ze świadczeń pieniężnych pomocy społecznej. Kwota kryterium dochodowego w od 01.01.2022r. przypadku osoby samotnie gospodarującej wynosi 776 zł miesięcznie oraz w przypadku rodzin 600 zł miesięcznie na osobę w rodzinie. Niski poziom kwot uprawniających do przyznania świadczeń zawęża liczbę potrzebujących, jednakże w obiektywnym odczuciu wnioskodawców pomocy społecznej, odsetek osób określających swoją sytuację bytową jako stan ubóstwa jest znacznie wyższy. MGOPS wspiera rodziny pozostające w niedostatku świadczeniami pieniężnymi oraz pomocą w naturze i pomocą rzeczową.

Tabela 4. Rodziny i osoby objęte pomocą społeczną w gminie w latach 2020 – 2022

Wsparcie finansowe i w naturze, niezależnie od rodzaju, formy i liczby świadczeń	Liczba osób		
	2020r.	2021r.	2022r.
Rodziny korzystające z pomocy społecznej	85	87	89
Osoby w rodzinach objętych pomocą społeczną	172	177	154
Udział osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w ogóle ludności	1,7%	1,7%	1,5%

Źródło: dane MGOPS w Rydzynie

Najczęstszymi powodami przyznania pomocy społecznej są długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność, a także ubóstwo, bezrobocie oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

Tabela 5. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2020-2022

Powód przyznania pomocy	Liczba rodzin			Liczba osób w rodzinach		
	2020r.	2021r.	2022r.	2020r.	2021r.	2022r.
Ubóstwo	20	16	14	32	26	21
Sieroctwo	0	1	0	0	1	0
Bezdomność	3	7	5	3	7	5
Potrzeba ochrony macierzyństwa	5	8	3	36	46	17
w tym wielodzietność	2	6	2	16	35	10
Bezrobocie	18	15	15	49	41	36
Niepełnosprawność	53	47	50	95	83	83
Długotrwała i ciężka choroba	65	63	58	113	110	97
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego ogółem, w tym:	13	14	10	55	48	30
rodziny niepełne	9	10	9	28	29	25
rodziny wielodzietne	4	2	2	28	11	9
Przemoc w rodzinie	1	0	1	3	0	3
Alkoholizm	3	8	6	3	11	15
Narkomania	0	1	1	0	1	1
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	3	2	3	4	3	4
Zdarzenie losowe	0	0	1	0	0	2

Źródło: dane MGOPS w Rydzynie

W zakresie wsparcia niepieniężnego nadal obserwuje się zapotrzebowanie na świadczenia w postaci pracy socjalnej na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Praca socjalna prowadzona jest z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej, a także ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności.

Tabela 6. Pomoc udzielana w postaci pracy socjalnej w latach 2020-2022

Lata	Pomoc udzielana w postaci pracy socjalnej ogółem		Pomoc udzielana wyłącznie w postaci pracy socjalnej	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2020	190	469	105	297
2021	178	436	91	259
2022	231	486	150	332

Źródło: dane MGOPS w Rydzynie

Jednym z elementów systemu wsparcia dla rodzin są bezpośrednie świadczenia pieniężne służące poprawie sytuacji materialnej i bytowej rodzin poprzez zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego, w szczególności świadczenia rodzinne, w tym świadczenia rodzicielskie, świadczenia opiekuńcze, świadczenia z funduszu alimentacyjnego.

Tabela 7. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2020-2022

Świadczenia rodzinne	2020r.	2021r.	2022r.
Liczba uprawnionych rodzin	435	399	418
Rodzaj świadczenia	Liczba przyznanych świadczeń		
zasiłek rodzinny	4399	3820	3356
dodatek z tytułu urodzenia dziecka	18	20	8
dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	96	105	148
dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka	162	139	202
dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	926	908	722
dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	344	316	289
dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	247	223	187
dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	594	449	391
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	79	77	51
specjalny zasiłek opiekuńczy	16	0	0
zasiłek pielęgnacyjny	2970	2912	3121
świadczenie pielęgnacyjne	573	694	792
zasiłek dla opiekuna	53	29	24
Świadczenie rodzicielskie	233	289	209

Źródło: dane MGOPS w Rydzynie

Tabela 8. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2020-2022

Świadczenia alimentacyjne	2020r.	2021r.	2022r.
Liczba rodzin, w których pobierane jest świadczenie z funduszu alimentacyjnego	24	25	26
Liczba wypłaconych świadczeń alimentacyjnych	472	478	415

Źródło: dane MGOPS w Rydzynie

Praca z rodziną obejmuje analizę sytuacji i przyczyn kryzysu, wzmocnienie jej funkcji, rozwijanie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych, pomoc w integracji rodziny oraz przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodziny. Aby zapobiegać sytuacjom, w których dzieci należy odebrać z ich naturalnego środowiska oraz aby także umożliwić powrót do rodziny w przypadku w umieszczenia dzieci pieczy zastępczej, rodzinie może zostać przydzielony asystent rodziny. Rola asystenta polega na całościowym wspieranie rodziny wychowującej dzieci, zagrożonej wykluczeniem społecznym, poprzez zmianę stosunku osób w rodzinie do własnej sprawności, podniesienie ich samooceny, wzbudzenie wiary we własne siły, a także pomoc w wykonywaniu najprostszych czynności, składających się na proces prowadzenia gospodarstwa domowego. Dominującymi problemami rodzin korzystających z wsparcia asystenta rodziny pomocy były: niski zakres

kompetencji społecznych i wychowawczych, problem uzależnienia lub współuzależnienia, przemoc, niepełnosprawność i/lub długotrwała choroba, dezorganizacja życia codziennego.

Tabela 9. Liczba rodzin w gminie objętych wsparciem asystenta rodziny latach 2020-2022

Wsparcie asystenta rodziny	2020r.	2021r.	2022r.
Liczba rodzin objętych wsparciem	11	10	12
Ilość osób w rodzinie objętych wsparciem asystenta rodziny	37	41	49
Ilość dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny	23	24	30

Źródło: dane MGOPS w Rydzynie

W przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej albo w rodzinnym domu dziecka Gmina Rydzyna ponosiła wydatki na opiekę i wychowanie dziecka -odpowiednio 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej, 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej, 50% w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej. Pracownicy socjalni MGOPS uczestniczyli w sporządzaniu okresowej oceny sytuacji dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.

Tabela 10. Piecza zastępcza w Gminie Rydzyna

Pieczka zastępcza	2020r.	2021r.	2022r.
Liczba dzieci z gminy przebywających w pieczy zastępczej	11	11	14
Koszty ponoszone przez gminę za pobyt dzieci w rodzinach zastępczych	68.076 zł	59.765 zł	76.285 zł
Koszty ponoszone przez gminę za pobyt dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	0	0	0

Źródło: dane MGOPS w Rydzynie

MGOPS w Rydzynie realizuje program dla rodzin wielodzietnych - Karta Dużej Rodziny. Karta Dużej Rodziny przyznawana jest rodzinie, która utrzymuje przynajmniej trójkę dzieci. Dotyczy to także rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka. Karta przyznawana jest każdemu członkowi rodziny. Dochód rodziny nie jest kryterium przyznania karty. Karta Dużej Rodziny uprawnia do zniżek, które oferowane są zarówno przez instytucje państwowe, jak i firmy prywatne na terenie całego kraju. Od 1 stycznia 2019r. Karta przysługuje rodzicom, którzy mają lub w przeszłości mieli na utrzymaniu co najmniej troje dzieci, bez względu na ich wiek w chwili składania wniosku.

Tabela 11. Karta Duża Rodzina w gminie Rydzyna

Karta Dużej Rodziny	2020r.	2021r.	2022r.
Liczba osób , którym wydano KDR w tym:	178	68	291
Liczba rodziców	95	36	203
Liczba dzieci	83	32	88

Źródło: dane MGOPS w Rydzynie

Działania wspierające wobec rodzin przeżywających trudności – rodzin dotkniętych przemocą bądź zagrożonym wystąpieniem przemocy, organizowane są w oparciu o przepisy ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Ustawa z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw wprowadza zmiany do tejże ustawy, które polegają między innymi na zmianie jej tytułu z ustawy „o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie” na ustawę o „przeciwdziałaniu przemocy domowej”. Poza tym zastąpiono

definicję przemocy w rodzinie definicją przemocy domowej, której zakres pojęciowy został zmodyfikowany, wprowadzono dodatkowe formy działań podejmowanych wobec osób stosujących przemoc domową, także szereg regulacji mających na celu usprawnienie pracy zespołów interdyscyplinarnych oraz zmieniono procedurę "Niebieskich Kart".

Zakres, wielość form i skutki natury fizycznej, psychologicznej, zdrowotnej czy ekonomicznej sprawiają, że przemoc uznaje się za zjawisko społeczne szczególnej kategorii.

Przemoc niesie za sobą dotkliwe konsekwencje dla wszystkich osób, których dotyczy, zarówno ofiar, sprawców, jak również świadków jej stosowania. Następstwa te obejmują różne sfery życia i rzutują na funkcjonowanie na dalszych etapach. Rozwiązania zawarte w nowelizacji ustawy mają na celu ochronę przed przemocą domową oraz poprawę funkcjonowania systemu przeciwdziałania przemocy na wszystkich szczeblach, w tym i na szczeblu samorządu terytorialnego.

Tabela 12. Procedura Niebieskich Kart w Gminie Rydzyna w latach 2020 – 2022

Przemoc w rodzinie	2020r.	2021r.	2022r.
Liczba rodzin objętych procedurą Niebieskich Kart	26	27	22
Liczba rodzin wobec których wszczęto procedurę Niebieskich Kart	22	12	17
Liczba zakończonych procedur Niebieskich kart w przypadku ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie	13	22	20

Źródło: dane MGOPS w Rydzynie

W oparciu o szereg przepisów prawnych, w szczególności ustawy o pomocy społecznej, ustawy o świadczeniach rodzinnych, ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Rydzyna na lata 2020-2022, Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, Gminnego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, pracownicy socjalni, asystent rodziny oraz specjaliści (min. psychologzy, pedagodzy, kuratorzy) w latach 2020- 2022 podejmowali szereg działań w zakresie poprawy sytuacji materialnej i bytowej rodzin poprzez zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego, poprawy funkcjonowania rodziny w jej naturalnym środowisku poprzez wzmocnienie roli i funkcji rodziny, rozwijania umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny, podniesienia świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny, ograniczenia sytuacji kryzysowych w rodzinach powstających w wyniku występujących uzależnień i współuzależnieni, zwiększenie bezpieczeństwa rodziny poprzez przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, przeciwdziałania marginalizacji i degradacji społecznej rodziny poprzez zaktywizowanie zawodowe członków rodziny pozostających poza rynkiem pracy.

Samorząd gminny wspiera i realizuje wiele inicjatyw mających na celu rozwój w Gminie Rydzyna polityki prorodzinnej. Jednym z elementów jest dbanie o rozwój infrastruktury dotyczącej placówek zapewniających opiekę nad dziećmi. Systematycznie prowadzone są działania skierowane na poprawę jakości kształcenia i rozwoju oferty edukacyjnej dla dzieci i młodzieży, rozwoju kultury, sportu i rekreacji w gminie. Ważnym elementem działań samorządu lokalnego, które wpływają na poprawę jakości życia rodzin jest dbanie o rozwój infrastruktury technicznej w gminie, rozwój terenów inwestycyjnych, ale także stwarzanie przyjaznych warunków do rozwoju i działalności podmiotów ekonomii społecznej.

IV. ADRESACI PROGRAMU

Adresatem Programu są rodziny zamieszkujące gminę Rydzyna, a w szczególności rodziny borykające się trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi oraz innymi problemami społecznymi, mającymi wpływ na wykluczenie społeczne.

V. ANALIZA SZANS, ZAGROŻEŃ, MOCNYCH ORAZ SŁABYCH STRON GMINY RYDZYNA W ZAKRESIE WSPIERANIA RODZIN

Analiza SWOT to jedna z najbardziej skutecznych metod oceny potencjału danego przedsięwzięcia, pozwala na ocenę, jaki typ działań jest najbardziej użyteczny w osiągnięciu założonych celów.

Przedstawione poniżej czynniki obejmują mocne i słabe strony, a także szanse i zagrożenia w zakresie wspierania rodziny przez władze samorządowe gminy Rydzyna. W analizie odniesiono się do szeroko rozumianych kwestii społecznych.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ➤ korzystna sytuacja demograficzna gminy (wzrost liczby mieszkańców, dodatni współczynnik przyrostu naturalnego), ➤ niski poziom bezrobocia rejestrowanego, ➤ dobra lokalizacja i atrakcyjność gminy do osiedlania się, ➤ poprawna identyfikacja i monitoring przez władze samorządowe występujących problemów, z którymi borykają się rodziny zamieszkujące gminę Rydzyna, ➤ doświadczenie, wiedza i kwalifikacje pracowników działających na rzecz rodziny, ➤ realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, ➤ realizacja Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Gminie Rydzyna na lata 2022-2026, ➤ realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Rydzyna na lata 2021-2028, ➤ liczne oddziaływania profilaktyczne prowadzone na terenie placówek oświatowych zlokalizowanych na terenie gminy Rydzyna, ➤ rozwój infrastruktury zapewniającej opiekę nad dziećmi, ➤ obiekty sportowe i kulturowe i inne oferujące dzieciom i młodzieży spędzanie czasu wolnego (boiska ORLIK, ROK, Biblioteka, świetlice wiejskie itp.). 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ograniczone zasoby lokalowe w gminie, ➤ niewystarczająca ilość mieszkań socjalnych, ➤ brak dostatecznej oferty poradnictwa specjalistycznego dla rodzin, ➤ brak specjalistycznego wsparcia zdrowia psychicznego dla rodzin i dzieci, ➤ niedostateczna ilość osób chcących pełnić funkcję rodziny zastępczej, brak rodzinnych domów dziecka, ➤ niedostateczna ilość gminnych placówek wsparcia dziennego dla rodzin, w szczególności o charakterze opiekuńczo-wychowawczym czy socjoterapeutycznym, ➤ ograniczone zaplecze techniczne do realizacji form wsparcia (brak pomieszczeń, wyposażenia) oraz niezadawalająca wysokość środków na poszerzenie oferty wsparcia rodzin, ➤ niewystarczająca liczba oddziaływań profilaktycznych skierowanych do osób dorosłych, ➤ brak lokalnych organizacji pozarządowych działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, ➤ niedostatecznie rozwinięty ruch samopomocowy w gminie,
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ➤ polityka państwa oraz samorządu lokalnego przyjazna rodzinom, ➤ rozwój oddziaływań profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży, ➤ rozwój oferty społeczno-kulturowej skierowanej do dzieci i młodzieży, ➤ wsparcie dla instytucji asystenta rodziny, ➤ wzrost świadomości rodzin dotyczącej wiedzy niezbędnej do prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczej, ➤ wzrost świadomości i umiejętności rodzin do korzystania z różnych form wsparcia, ➤ możliwość pozyskania zewnętrznych środków publicznych, ➤ realizacja rządowych programów, ➤ rosnące wsparcie finansowe dla rodzin o charakterze socjalnym. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ niekorzystne tendencje demograficzne, ➤ niespójne i ciągle zmieniające się przepisy prawa, ➤ ograniczenie środków finansowych (np. publicznych, unijnych) na realizację działań pomocy społecznej przy jednoczesnym wzroście zadań, ➤ nasilenie się zjawiska przemocy, ➤ wzrost dostępności substancji psychoaktywnych dla dzieci i młodzieży oraz pojawienie się nowych uzależnień, ➤ osłabienie więzi rodzinnych, ➤ rosnące zapotrzebowanie na usługi społeczne wynikające ze starzenia się społeczeństwa i wzrostu liczby osób niepełnosprawnych, ➤ pogłębiające się problemy mieszkaniowe i finansowe rodzin,

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ zaniechanie obowiązków opiekuńczo-wychowawczych przez rodziców, ➤ rozpad związków (rozwody, separacje, wyjazdy za granicę), ➤ wzrost patologicznych zachowań wśród dzieci i młodzieży, konsumpcjonizm, narastająca przemoc, ➤ uzależnienie członków rodziny od alkoholu, hazardu, Internetu, środków odurzających, ➤ brak pozytywnych wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych, odrzucenie autorytetu w tym szkoły, nauczyciela, ➤ wyuczona bezradność i roszczeniowość, uzależnienie od pomocy instytucjonalnej(głównie finansowej) oraz brak współpracy ze strony rodzin w zakresie rozwiązywania problemów.
--	---

VI. CELE PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY I HARMONOGRAM DZIAŁAŃ

Na podstawie przeprowadzonej analizy SWOT oraz zapoznaniu się z sytuacją społeczną w gminie Rydzyna został określony cel główny oraz cele szczegółowe dla realizowania Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Rydzyna na lata 2023-2025.

Cele szczegółowe oraz wynikające z nich orientacje zadań zawarte w niniejszym dokumencie stanowią uszczegółowienie programu oraz mają przyczynić się do rozwiązania problemów społecznych występujących w gminie.

Cel główny:

Wsparcie rodzin poprzez prowadzenie działań i tworzenie warunków sprzyjających prawidłowemu wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, zaspokajaniu ich potrzeb oraz zapewnieniu im możliwości rozwoju.

Cele szczegółowe:

1. **Prowadzenie działalności profilaktycznej sprzyjającej umacnianiu rodziny i wypełnianiu przez nią roli opiekuńczo-wychowawczej.**
2. **Rozwijanie organizacji wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w funkcjonowaniu i zagrożonych kryzysem.**
3. **Podniesienie skuteczności działań służb działających w obszarze wspierania rodzin i dzieci.**

Cel 1 Prowadzenie działalności profilaktycznej sprzyjającej umacnianiu rodziny i wypełnianiu przez nią roli opiekuńczo-wychowawczej.				
Nr zadania	Rodzaj zadania	Realizatorzy	Wskaźnik/miernik	Czas realizacji
1.1	Upowszechnienie informacji oraz wsparcie organizacji programów, warsztatów, seminariów itp., mających na celu podnoszenie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodzin.	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe	Liczba programów, warsztatów, seminariów/liczba uczestniczących w nich osób	2023 – 2025 wg potrzeb
1.2	Wspieranie rodzin w wychowaniu i edukacji dzieci i młodzieży oraz zagospodarowaniu czasu wolnego.	placówki oświatowe, Rydzyski Ośrodek Kultury, Parafie i organizacje	Liczba i rodzaj inicjatyw, spotkań, zajęć, liczba	2023 – 2025 wg potrzeb

		kościelne, organizacje pozarządowe	uczestniczących w nich osób	
1.3	Rozwijanie systemu ulg, uprawnień, udogodnień, skierowanych do rodzin, w tym rodzin wielodzietnych.	Urząd Miasta i Gminy, jednostki organizacyjne, podmioty niepubliczne	Liczba rodzajów ulg, uprawnień, udogodnień	2023 - 2025
1.4	Wspieranie rozwoju w gminie przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych poświęconych uzależnieniom, przemocy w rodzinie oraz przestępczości i jej skutkom.	Urząd Miasta i Gminy, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe	Liczba akcji, kampanii, spotkań/liczba uczestniczących w nich osób	2023 - 2025
1.5	Wspomaganie rozwoju inicjatyw i programów służących poprawie jakości życia, w tym służących poprawie sytuacji zdrowotnej rodzin.	Urząd Miasta i Gminy, jednostki organizacyjne, podmioty niepubliczne, organizacje pozarządowe	Liczba inicjatyw, programów, liczba osób objętych wsparciem	2023 - 2025

Cel 2 Rozwijanie organizacji wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w funkcjonowaniu i zagrożonych kryzysem				
Nr zadania	Rodzaj zadania	Podmiot realizujący	Wskaźnik/miernik	Czas realizacji
2.1	Rozwijanie pracy z rodziną naturalną poprzez rozwój asystentury rodzin.	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Liczba zatrudnionych asystentów rodzin, liczba rodzin objętych wsparciem, liczba szkoleń skierowanych do asystentów rodzin	2023 - 2025
2.2	Upowszechnianie oferty wsparcia materialnego (min. systemów świadczeń) i usługowego dla rodzin z dziećmi, w tym form pracy socjalnej.	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Liczba osób i rodzin korzystających ze wsparcia, rodzaj i forma udzielonej pomocy	2023 - 2025
2.3	Rozwijanie dostępu do poradnictwa specjalistycznego (w tym psychologicznego, prawnego).	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki służby zdrowia, organizacje pozarządowe	Liczba podmiotów oraz rodzaj udzielanego wsparcia	2023 - 2025
2.4	Wspieranie rozwoju idei ruchu samopomocowego, grup wsparcia i wolontariatu.	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe	Liczba utworzonych grup samopomocowych, grup wsparcia, akcji wolontariatu	2023 - 2025
2.5	Rozwijanie środowiskowych form wsparcia dzieci i młodzieży, w tym placówek wsparcia dziennego.	Urząd Miasta i Gminy, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe	Liczba podmiotów prowadzących placówki, liczba placówek, liczba dzieci przebywających w placówkach	2023 - 2025
2.6	Wspieranie rozwoju usług dla rodzin z dziećmi, w tym usług opiekuńczych i specjalistycznych.	Urząd Miasta i Gminy, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe	Liczba i rodzaj usług skierowanych do rodzin, liczba rodzin objętych wsparciem	2023 - 2025

Cel 3 Podniesienie skuteczności działań służb działających w obszarze wspierania rodzin i dzieci				
Nr zadania	Rodzaj zadania	Podmiot realizujący	Wskaźnik/miernik	Czas realizacji
3.1	Promowanie i wspieranie organizacji doskonalenia umiejętności kadr instytucji i podmiotów zajmujących się pracą z rodziną i dziećmi.	Urząd Miasta i Gminy, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Liczba szkoleń i innych form doskonalących, seminariów, konferencji/liczba uczestników	2023 - 2025
3.2	Prowadzenie działań rozwijających i wzmacniających współpracę instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny.	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Miasta i Gminy, placówki oświatowe	Liczba spotkań, konsultacji, posiedzeń zespołów	2023 - 2025

VII. ZAKŁADANE REZULTATY:

1. Poprawienie funkcjonowania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej.
2. Podniesienie poziomu kompetencji wychowawczych i rodzicielskich, zwiększenie motywacji i aktywności własnej rodziców o podejmowaniu pozytywnych zmian.
3. Zwiększenie wsparcia terapeutycznego, psychologicznego, prawnego i socjalnego dla rodzin.
4. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu dzieci z rodzin znajdujących się trudnej sytuacji materialnej.
5. Zwiększenie koordynacji działań instytucji i organizacji społecznych na poziomie lokalnym oraz pełniejsze wykorzystanie społecznego potencjału.

VIII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Finansowanie Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2023-2025 odbywać się będzie w ramach środków budżetu Gminy Rydzyna, dotacji oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

Środki finansowe na realizację poszczególnych działań będą uwzględniane cyklicznie w rocznych planach budżetowych lub zaplanowane w wieloletniej prognozie finansowej.

IX. MONITORING I EWALUACJA PRGRAMU

Koordynatorem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2023-2025 jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rydzynie.

Monitoring Programu opierać się będzie na zebraniu informacji i danych z zakresu jego realizacji. Przedmiotem ewaluacji natomiast będzie ocena skuteczności podejmowanych działań, zainteresowania nimi odbiorców Programu.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rydzynie będzie corocznie do dnia 31 marca każdego przedkładał Radzie Miejskiej Rydzyny sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawi potrzeby związane z realizacją zadań.

X. ZAKOŃCZENIE

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Rydzyna na lata 2023-2025 zakłada stworzenie optymalnych warunków dla poprawy jakości życia rodzin, w szczególności dzieci. Wsparcie rodziny będzie miało charakter profilaktyczny, a rodzinom w pierwszej kolejności zostaną stworzone możliwości do samodzielnego zmierzania się ze swoimi problemami. Zadania określone w programie będą realizowane zgodnie z zasadą pomocniczości z uwzględnieniem podmiotowości dziecka i rodziny przy współpracy instytucji i podejmowaniu skoordynowanych działań na rzecz rodzin z terenu Gminy Rydzyna.